

1831 πρὸς τὸν Ὑπουργὸν Παλμερστῶνα Ὑπόμνημα περὶ τῶν ἀντιπολιτευομένων, λέγει ἐν αὐτῷ σὺν τοῖς ἄλλοις. « Τί ἦτον ἡ Ἑλλάς πρὶν τῆς ἐλεύσεώς μου, »
 « ὅλοι γνωρίζουν· ἀλλ' ἰδίως καλῶ μάρτυρα τὸν »
 « ναύαρχον Κοδριγκτῶνα, ἰδόντα τὸν τόπον ἐπὶ τῆς »
 « ναυμαχίας τοῦ Νεοκάστρου. . . . Ἑλλάς ὑπῆρχε »
 « τότε τὸ Νάυπλιον, ἡ Αἴγινα, καὶ τινὰ ἄλλα ὄχυρά »
 « μέρη κακῶς φρουρούμενα, κατὰ τὴν Στερεάν καὶ »
 « τὸ Αἶγαῖον. Ὁ λαὸς ἡ ἐπλανᾶτο εἰς τὰ ὄρη, ἡ »
 « συνεσωρεύετο εἰς τὰ ὄχυρά μέρη, ὑφιστάμενος τὴν »
 « χειρίστην δεσποτείαν, τὴν τοῦ στρατιώτου, ὑπὸ »
 « τῆς ἐνδείας καὶ πείνης ὠλομένου εἰς τὴν ληστείαν »
 « κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν. »

Πλὴν ἂς ἀκούσωμεν καὶ τοὺς λόγους τοῦ Πανελληνίου πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν μεγάλων Δυνάμεων. « Ὁ Κυβερνήτης ἔφθασε τῆ 6 Ἰανουαρίου »
 « (1828), ὁπότε ὄσαι μὲν τῶν Ἐπαρχιῶν τῆς Πελο- »
 « ποννήσου δὲν κατεῖχοντο ὑπὸ τοῦ Ἰβραχὶμ Πασᾶ, »
 « ἦταν ἐν μεγίστῃ ἀταξίᾳ καὶ φρικτῇ ἀθλιότητι· εἰς »
 « δὲ τὴν Στερεάν τὰ συντρίμματα τοῦ Ἑλληνικοῦ »
 « στρατοῦ, στρατοπευδόμενα κατὰ Δραγομέστον, »
 « Ἐλευσίνα καὶ Τριζώνια, πολλάκις ἐστεροῦντο πά- »
 « σης τροφῆς· εἰς δὲ τὸ Αἶγαῖον οἱ κάτοικοι τῶν »
 « νήσων, ὤμωζον ὑπὸ τὴν τυραννίαν τῶν κακούργων »
 « καὶ τῶν ληστῶν, τῆς πειρατείας δεινῶς μαστιζού- »
 « σης τὸ ἔθνος, καὶ διαβαλοῦσης καὶ τὴν ὑπόληψιν »
 « αὐτοῦ. Ἡ κυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ καὶ ἡ Βουλὴ »
 « ἐκάθηντο εἰς Αἴγινα ἀργαί, μηδὲν δυνάμεναι »
 « πλέον νὰ εὕρωσιν, οὔτε ἠθικὴν ἐπιβρόχην, οὔτε πό- »
 « ρους χρηματικούς, ἀπαραιτήτους εἰς διάπραξιν τῆς »
 « Ἐξουσίας. Ταμεῖον δημόσιον δὲν ὑπῆρχεν, ἀλλὰ »
 « καὶ τὰ μικρὰ εἰσοδήματα τῆς πολιτείας ἐσκορπί-

» ζοντο ἐνταλμάτων τῆς ἀδρανοῦς Διοικήσεως, »
 « ἐνδιδούσης εἰς τὴν βίαν τῶν ἀναγκῶν καὶ τῆς ἀ- »
 « ναρχίας. » Οἰκτρά καὶ ἀπογνωστικῆ, πλὴν ἐπίσημος »
 « καὶ ἀληθῆς εἶναι ἡ περιγραφὴ αὕτη.

Καὶ ὁμοῦς ὁ προσκληθεὶς ἐξοχος ἀνὴρ δὲν ἀπεθάρ-
 ρύνθη ἐκ τοιαύτης δεινῆς καταστάσεως πραγμάτων, ἐθεώρησεν αὐτὴν ὡς ἀνωμαλίαν μεταβατικὴν, ἀταξίαν ἐφήμερον χώρας εἰσέτι ἀμορφώτου, καὶ τρικυμίαν, εἰς ἣν κλυδωνίζεται πλοῖον ἀνευ ἀξίου πηδαλιούχου· ἐπομένως ἀνέλαβε γενναίως ἐπὶ τῶν ὤμων τὸ βαρὺ φορτίον, καὶ σκεψάμενος, παρεδέξατο τὰ μέτρα ἐκεῖνα, ἅτινα ὑπηγορεύοντο ὑπὸ τῆς θέσεως αὐτῆς, καὶ ἔκρινε συντελεστικὰ πρὸς παγίωσιν τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως, προπαιδευτικὰ πρὸς τὴν παιδαγωγίαν τοῦ ἔθνους ἐν τῷ συγχρόνῳ πολιτισμῷ, καὶ ἱκανὰ νὰ τὸ ἀναδείξωσι βαθμηδὸν, ἀξίον τῆς ὑπολήψεως καὶ τῆς μερίμνης τοῦ ἐξευγενισμένου κόσμου. Ἡ παρουσία του καὶ ἡ διοικήσις του τοιαύτας ἐκ πρώτης ἀφετηρίας ἐνέπνευσαν πεποιθήσεις καὶ ἀνεζωπύρωσαν προσδοχίας.

Ἡ ἔκτασις τῆς χώρας τότε ὠρίσθη ἀδιαφιλονεικῆτως, ἐκκενωθεῖσα ἐντελῶς ὑπὸ τῶν εἰσέτι κατεχόντων αὐτὴν Τουρκικῶν καὶ Αἰγυπτιακῶν στρατῶν· κυβέρνησις κανονικὴ συνεπήχθη, ἐπονομασθεῖσα Πανελληνιον· ἡ διοικητικὴ τοῦ κράτους διαίρεσις ἀκριβέστερον διεγράφη· Ἀρχαὶ καὶ δικαστήρια ἐγκατεστάθησαν· νόμοι ἐγγυώμενοι τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὰ λοιπὰ δίκαια πάντων ἀνεξαιρέτως συνετάχθησαν, καὶ δι' αὐτῶν ἐκινεῖτο καὶ ἐλειτούργει ἅπασα ἡ διοικητικὴ μηχανή· ἡ Ἐκκλησία ἀνεκτήσατο τὴν προτέραν αὐτῆς σεβαστὴν θέσιν· Στρατιωτικὸν Γυμνάσιον, Ὁρφανοτροφεῖον, Ἀλληλοδιδασκτικὰ Σχολεῖα καὶ Ἀρχαιολογικὸν Μουσεῖον ἐγκαθιδρύθησαν· στρατὸς τα-

πικρός ὠργανίσθη καὶ στόλος ἐσχηματίσθη, ὅστις ἐκαθάρισε καὶ ἐξησφάλισε τὸ Αἰγαῖον ἐκ τῆς μαστιζούσης καὶ ἀτιμαζούσης αὐτὸ ληστοπειρατείας χρηματικοὶ πόροι ἐσωτερικοὶ τε καὶ ἐξωτερικοὶ ἠνοίχθησαν· ἐθνικὴ Τράπεζα συνεστήθη· ἡ βιομηχανία ἤρξατο νὰ δεικνύη σημεῖα ζωῆς, καὶ ἰδίως ἡ γεωργία ὡς ἐκ τῆς προικοδοτήσεως τῶν ἀκτημένων, ὑπέσχετο ταχεῖαν προαγωγὴν· καὶ τὰ εἰσοδήματα τῆς Ἐπικρατείας, ἅτινα κατὰ τὸ ἔτος 1827 ἀνῆλθον μόλις εἰς τὸ ποσὸν 1,626,855 γροσίων, ἀνεβιβάσθησαν κατὰ τὸ 1829, εἰς ἐκεῖνο τῶν 25,618,664 γρ. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ὠκοδομήθη ἐξ ἐρείπιων κράτος αὐτοτελὲς καὶ βιώσιμον, τὸ ὁποῖον ἐπλήρυνε τοὺς πόθους πάντων τῶν χρηστών ἀνδρῶν, καὶ ἰδίως τῶν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀγωνισθέντων.

Ὁ ἔκτακτος ἐκεῖνος θεσμοθέτης διὰ τῆς δραστηριότητος, τοῦ ἀκαμάτου πατριωτισμοῦ καὶ τῆς σοφίας του, ἔθηκεν ἀναλόγως τῶν περιστάσεων τὰς πρώτας βάσεις, ἐξῆρψε τὰ ὑγιῆ σπέρματα, καὶ εἰσήγαγε πάντα τὰ στοιχεῖα, ὅσα ἀπαιτοῦντο ὅπως τὸ ἔθνος ἐν τῇ νηπιώδῃ ἀναγεννήσει του, ἀνατρέφεται βαθμηδὸν καὶ εἰσάγεται ἀσκούμενον εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ πολιτισμοῦ· οἱ νόμοι τούτου ἤρξαντο πλέον τακτικῶς νὰ ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῆς ἀνακτηθείσης χώρας, καὶ νὰ παιδαγωγῶσι τοὺς χειραφετηθέντας αὐτῆς κατοίκους.

Ἦλθον βίαςκανος, φαίνεται, δαίμων, ἐφθόνησε τὰ σωτήρια καὶ ἀναβιωτικὰ ταῦτα προοίμια τοῦ ἀνεγερθέντος ἔθνους, καὶ ὀπλίσας μιὰν καὶ δολοφόνον χεῖρα, ἔτεμε μετὰ τριετῆ μόλις διοίκησιν τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τοῦ μεγάλου ἐκεῖνου τῶν Ἑλλήνων εὐεργέτου· συνάμα δὲ ἀπέκοψε καὶ τὰς ἀναγεννωμένας χρηστάς αὐτῶν ἐλπίδας, καὶ ἐβύθισε τὸ ἀρτισύστατον

κράτος εἰς νέας συμφορὰς, καὶ εἰς τὴν σκληρὰν τοῦ μέλλοντος ἀβεβαιότητα· παρέδωκεν αὐτὸ εἰς χεῖρας ἀλλοτρίων, οἱ πλείστοι τῶν ὁποίων δὲν ἦσαν ἴσως καὶ ἀμέτοχοι ἐκ τοῦ ἀνοσιουργήματος, τὸ ὁποῖον τὸ ἀπωρφάνισεν.

Ἄνιδρύθη μὲν τότε ὑπὸ τῆς κηδεμονευούσης αὐτὸ Εὐρώπης εἰς Βασιλεῖον, πλὴν ὄντος δυστυχῶς ἀνηλίκου τοῦ ἐκλεχθέντος Ἡγεμόνος, ἐπηδαλιουχῆθη μέχρι τῆς ἐνηλικιότητός του ὑπὸ τριμελοῦς ξένης Ἀντιβασιλείας, διευθυνομένης ὑπὸ τῆς διπλωματίας ἣτις τὴν ἐδημιούργησε, καὶ κυμαινομένης ὑπὸ τῶν ἀντιζηλιῶν τῆς. Ἡ σύστασις καὶ διοικήσεις αὐτῆς ἦνοιγε μὲν ἐν τῷ κράτει νέον στάδιον, καὶ ἐπετέλει ἑτέραν μεταμόρφωσιν, ἀλλ' ἐπὶ τὰ χεῖρω μᾶλλον ἢ ἐπὶ τὰ βελτίω, διότι σιμὰ εἰς τὰ ὀλίγα ἀγαθὰ, εἰσήγαγε καὶ πλεῖστα κακὰ καὶ ὀλεθρίας ἐξεις, αἵτινες ἔδοσαν καὶ πλειοτέραν ἐπίτασιν εἰς τὰς ὑπὸ τῶν Τούρκων κληροδοτηθείσας. Τότε οὐσιωδῶς ἐτριχοτομήθη τὸ κράτος, καὶ διετυπώθησαν σαφέστερον τὰ τρία κόμματα Ἀγγλικόν, Ῥωσικόν καὶ Γαλλικόν, ἅτινα ἐπέζησαν καὶ τῆς Ἀντιβασιλείας, καὶ νερόμενα μετ' αὐτῆς ἀλληλοδιαδόχως τὰ δημόσια ὡς ἴδια, ἀπώλεσαν καὶ πᾶσαν ἐν τῷ κράτει ἀναγκαίαν ἐνότητα, ἐνόθευσαν τὴν ἐθνικὴν ἀγωγὴν καὶ παρημέλησαν τὴν περὶ τοῦ μέλλοντος προπαρασκευήν. Ἐκτοτε μάλιστα ἐπεννοήθη πολιτικὴ ἀντιδραστικὴ τοῦ ἀγῶνος, καὶ πολεμῖα τῶν μέτρων τοῦ πρώτου θεσμοφόρου· συνετάχθη νομοθεσία ἀλλοτρία ἐξ ἔθνων πρὸ πολλῶν αἰῶνων ὀδευόντων εἰς τὸν πολιτισμὸν, ὅλως ἀνήκειος καὶ ἀναρμοδία πρὸς τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν τοῦ τόπου κατάστασιν· ἤρξαντο τὰ σπέρματα τῆς διαφθορᾶς, καὶ εἰσῆχθη σύστημα σπατάλης καὶ πολυτε-

λείας πάντη δυσαναλόγων πρὸς τὴν οἰκονομικὴν θεί-
σιν, καὶ τὴν ἀρτιγέννητον βιομηχανίαν τοῦ ἔθνους.

Ἐκ τῆς ἐποχῆς ταύτης τῆς Ἀντιβασιλείας, χρο-
νολογεῖται κυρίως ἡ ἔναρξις καὶ ἐπικράτησις ἐνὸς
ὀθνείου καὶ νόθου πολιτισμοῦ, ὅστις ὑπὸ μίαν ἐψιμ-
μυθιωμένην ἐπιπολαιότητα, κατεβίβρωσεν ἢ παρε-
μόρφονε πᾶν γνήσιον ἐθνικὸν στοιχεῖον· τοῦτο μάλιστα
ἀπῆρτιζε τὸ σκιοφωτον τῆς εἰκόνας. Αἱ πρῶται βᾶ-
σεις τοῦ ἀληθοῦς ἐθνικοῦ πολιτισμοῦ, τεθεῖσαι ὑπὸ
τοῦ πρώτου θεσμοφόρου, εἶχον τρωθῆ εἰς τὰ καίρια.
Ὁ κυβερνητικὸς παράγων τῆς ἀλλοτρίας Ἐξουσίας
ὡς ἰσχυρότερος τότε, κατεδέσποζε καὶ παρέλυεν, ἢ
ἐμόρφονε καὶ διεύθυνε κατ' ἀρέσκειαν τοὺς πλείστους
ἐκ τῶν ἐτέρων· οὐδεμία ὑπῆρχεν ἀναλογία ἐν τῇ ἐπι-
δράσει των· ἡ ἐθνικὴ φυσιογνωμία των μετεβλήθη,
παρήλλαξαν τροχίαν, καὶ ἀντὶ ὑγιοφόρων φαρμάκων
ἐνεστάλαζον εἰς τὰς ψυχὰς μὲ μικρὰς σταγῶνας βαλ-
σάμου πλείστα ἀλλότρια δηλητήρια. Δὲν ἀφομοιοῦτο
ἐξηγνισμένος ὑπὸ τοῦ ἔθνους ὁ νέος πολιτισμὸς, ἀλ-
λὰ νόθος καὶ ἐλαττωματικὸς μετοχρετεύετο· καὶ τοιαῦ-
ται ἀφομοιώσεις εἰς πλήθη ἀμαθῆ καὶ ἀμόρφωτα, ἢ
χειραφετούμενα ἐκ μακρᾶς δουλείας, ἐπιτελοῦνται
μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας, μεθ' ἧς ἀποβροφῶνται διὰ
τῆς συνεπαφῆς τὰ μολυντικὰ νοσήματα. Οἱ ψευδεῖς
νεωπερισμοὶ καὶ τὰ ἀπατηλὰ φαινόμενα, ἔχουν ἐν τοι-
αύτῃ καταστάσει πλείοτερα γόητρα καὶ σφοδροτέρας
ἐλξεις· ἀλλὰ δὲ ἐνσαρκωθῶσι, ριζοβολοῦν καὶ ἐγκλιμα-
τίζονται, καὶ τότε μόνος ὁ χρόνος ἢ Ἡράκλειος ἰσχύς,
ἢ ἀκούρατος μέριμνα ἐνδελεχοῦς καὶ ἀντιθέτου ἀσκή-
σεως, δύνανται νὰ ἐπενέγκωσι τὴν ἀπαιτουμένην θε-
ραπείαν. (ἀκολουθεῖ.)

ΠΕΡΙ ΑΡΑΒΩΝ

Ἡ

ΒΕΔΟΥΪΝΩΝ ΚΑΙ ΦΕΛΛΑΧΩΝ.

(Συνέχεια καὶ τέλος, ἰδὲ Τεῦχος Ζ΄.)

Στερούμενοι ἐργαλείων πρὸς ἐνδειξιν τῶν ὠρῶν,
διακρίνουν αὐτὰς, τὴν μὲν ἡμέραν ἐκ τῆς σκιάς τοῦ
σώματος αὐτῶν, τὴν δὲ νύκτα ἔκ τῆς ἀνατολῆς καὶ
δύσεως τῶν ἀστέρων.

Αἱ μόναι σχεδὸν ἀσθένειαι εἰς τὰς ὁποίας ὑπό-
κεινται οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, εἶναι ἡ Εὐλογία καὶ τὰ
ἀφροδισιακὰ πάθη, τὴν θεραπείαν τῶν ὁποίων ἐγκα-
ταλείπουν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς μόνην τὴν φύσιν·
κάποτε ἐπιθέτουν τὸν πεपुरακτωμένον σίδηρον, ἐνε-
κα τοῦτου παρατηροῦνται συνεχῶς εἰς τοὺς βραχίο-
νάς των καὶ οὐλαὶ σαρκῶν ἐγκεκαυμένων. Πλὴν ἡ
μεγαλητέρα αὐτῶν ἐμπιστοσύνη ἐναποτίθεται εἰς τὰ
φυλακτὰ, τὰ ὁποῖα κρεμοῦν ἐπὶ τοῦ σώματος. Διὰ
τοῦ αὐτοῦ μέσου θεραπεύουν καὶ τὰς ἐκ πυροβόλου ἢ
ξίφους προξενουμένας πληγὰς, τὰς ὁποίας ὁμως ἐπι-
τρίβουν μὲ ἔλαιον καὶ βούτυρον· ὅπως δὲ προκαλέσω-
σι ταχύτερον τὴν ἐμπύησιν, εἰσάγουν εἰς αὐτὰς μι-
κρὸν τι λιθίδιον.

Ὡς πρὸς δὲ τὸν ἠθικὸν χαρακτήρα τῶν Βεδουί-
νων, παρατηρεῖται μεγίστη διάστασις ἠθῶν μεταξὺ
αὐτῶν καὶ τῶν Φελλάχων, τοὺς ὁποίους καὶ πολὺ
περιφρονοῦν. Ὁ Βεδουῖνος ἐμφορούμενος ὑπὸ τοῦ αἰσ-
θήματος τῆς ἰδίας ἀνεξαρτησίας καὶ μὴ ὑποκείμενος
εἰς ἕτερον, δεικνύεται αὐθάδης καὶ ἀγέρωχος· πλὴν

δσάκις εδρίσκειται ἐνώπιόν τινος ἰσχυροτέρου, τότε εἶναι ὄλος ὑποκλινῆς καὶ συνεσταλμένος. Ζῆ μετ' αὐστηρῆς ἐγκρατείας, ἣτις τὸν προφυλάττει καὶ ἀπὸ τὰς ἀσθενείας.

Οἱ Βεδουῖνοι ἠδύνονται πολὺ εἰς τὴν θήραν τῆς Στρουθοκαμήλου, ἣν ἐπιτελοῦν καὶ μετὰ μεγάλου ζήλου, διότι τὰ πτερὰ τοῦ πτηνοῦ τούτου γίνονται ἀντικείμενον ἐπικερδεστάτου ἐμπορίου. Ἴδου δὲ κατὰ τίνα τρόπον ἐπιτελεῖται ἡ κυνηγεσία αὕτη. Ἐνόνο-νται πλείστοι κατὰ συμπλέγματα μετὰ ἵππων καὶ καμήλων, ἐπὶ τῶν ὁποίων θέτουν ἀσκούς πλήρεις ὕδατος καὶ τροφᾶς διὰ δύο μηνᾶς. Τοιοῦτοτρόπως διέρχονται κατὰ διαφόρους διευθύνσεις τὴν ἔρημον, καὶ μόλις ἀνακαλύψωσι μακρόθεν συναγειρμόν τινα Στρουθοκαμήλων, βραδύνουν ἀμέσως τὴν πορείαν των, καὶ τὸν παρακολουθοῦν μετὰ προσοχῆς καὶ ἀνευ θορύβου, μήπως τὸν ἀφηνιάσωσιν, ἕωσοῦ φθάσῃ εἰς μέρη ἐνθα εὐρίσκει τροφήν καὶ ὕδωρ, διότι εἰς αὐτὰ ἐπιστρέφει συνήθως ἐκάστην πρωίαν καὶ ἑσπέραν. Τότε πλησίον εἰς τὰ μέρη ταῦτα κατασκευάζουν μὲ κλάδους δένδρων, τοὺς ὁποίους ἐπὶ τούτου φέρουν μαζῆ των, παραπήγματα καὶ καλύβας, ὅπισθεν τῶν ὁποίων κρύπτονται οἱ θηρευταί, καὶ ἄμα ἐπανεέλθωσιν αἱ Στρουθοκάμηλοι, ἐκπυρσοκροτοῦν εἰς δεξιὴν τι σημεῖον ἅπαντες κατ' αὐτῶν, ἐξ ὧν τινὰς μὲν φονεύουν καὶ ἑτέρας πληγόνουν· ταύτας δὲ αἵτινες τρέπονται εἰς φυγὴν, καταδιώκουν ὅπισθεν ἔφιπποι, καὶ μετὰ δυσκολίας ἐπιτυγχάνουν νὰ συλλάβωσιν αὐτάς, διότι τὰς ἀπληγώτους οὐδ' ὁ ταχύτερος ἵππος δύναται ποτε νὰ φθάσῃ.

Εἰς τὰς ἐκδρομάς των ταύτας συμβαίνει πολλάκις, νὰ εἰσέρχωνται οἱ καταδιώκοντες τὰς Στρουθοκα-

μήλους εἰς ἑτέραν φυλὴν ἢ συνοδίαν Βεδουῖνων· οὗτοι δὲ φοβούμενοι μήπως εἶναι κλέπται, ταραττονται ἅπαντες καὶ φωνάζουν εἰς τὰ ὄπλα. Τότε δὲ μόνον ὁ θόρυβος αὐτῶν κατευνάσσεται, ὅταν πεισθῶσιν ὅτι οἱ ἔφιπποι ἐκεῖνοι εἶναι θηρευταί, καὶ ἂν τύχῃσι συγγενεῖς ἢ φίλοι ἢ καὶ ἀπλῶς γνώριμοι, φιλοξενοῦνται καὶ διαφερόντως ὑπ' αὐτῶν.

Πλὴν πάντοτε οἱ Βεδουῖνοι εἰς τοὺς κινδύνους, ὁσάκις ἀπειλοῦνται ὑπὸ τινος ἐφόδου ἢ κλοπῆς, φέρονται ὡς νήπια, θορυβοῦν, φωνάζουν, πηδοῦν, ἐκπυρσοκροτοῦν εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἂν ἐπιτεθῶσιν, ἐκκενόνουν τὰ πυροβόλα των μακρόθεν, ἀνευ τινὸς ἀποτελέσματος.

Ὁ βίος τῶν τέκνων τούτων τῆς ἐρήμου, κατατρύχεται ἀενάως ἐκ τῆς ἀπορίας τῶν μέσων καὶ τῆς ἐλλείψεως τῆς ἀσφαλείας τῶν κτημάτων των. Τὰ δύο ταῦτα δεινὰ μαστίζουν καὶ τοὺς γεωργοὺς Φελλάχους καὶ τοὺς ποιμένας Βεδουῖνους, ἐνῶ καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ, ἠδύναντο νὰ εὐπορῶσιν, ἐὰν δὲν ἀπεγυμνόνοιντο ὑπὸ μιᾶς δεσποτικῆς κυβερνήσεως καὶ ὑπὸ τῶν ληστοπραγιῶν τῶν ἐρημοπλανῶν Βεδουῖνων. Ἐν τούτοις καὶ οἱ γεωργοὶ καὶ οἱ ποιμένες ἐκεῖνοι, μ' ὄλην αὐτῶν τὴν πτωχείαν μετέρχονται τὴν εὐαισθητοτέραν φιλοξενίαν. Ὁ Ἄραψ διανέμει τὰς γλίσχρας τροφᾶς του μὲ τὸν εἰρηνικὸν ἄνθρωπον ἢ τὸν ἱκέτην ξένον προσερχόμενον εἰς αὐτόν, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ εἰς τίνα θρησκείαν ἢ ἐθνικότητα ἀνήκει. Ὁ πτωχὸς κάθηται ἐλευθέρως εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ πλουσίου, καὶ ζητῶν, λαμβάνει ὅ,τι τοῦ ἀναγκαιοῦ. Τὸ πατριαρχικὸν ἔθιμον τοῦ νὰ ἐπικυρώνουν τὰς συνθήκας ἢ συμφιλιώσεις, τρώγοντες ὁμοῦ ἄρτον καὶ ἅλας, ὑπάρχει εἰσέτι εἰς τοὺς Βεδουῖνους, ἂν καὶ πολλάκις ἔνεκα φόβου ἢ συμφέροντος παραβιάζεται.

Εἰς τὰς ἐκδικήσεις των εἶναι ἀνεξιλέωτοι καὶ σκληροί· ἢ ἀπόλυσις ἡττηθέντος ἐχθροῦ θεωρεῖται ὡς δειλία. Καίτοι διάγουν βίον ἀπλούστατον, εἶναι ὁμως λίαν ἐκδοτοὶ εἰς τὰς σαρκικὰς ἡδονάς, καὶ καταντοῦν μέχρι μανίας διὰ τὴν παρὰ φύσιν ἀσέλγειαν.

Μεγίστη ἀπάντων ἐν γένει τῶν Ἀράβων, εἶναι ἡ κλίσις πρὸς τὰς διασκεδάσεις, τὰς ἀστειότητας, τοὺς σαρκασμοὺς καὶ τὰς πονηρίας. Αἱ ἀντιζηλῖαι καὶ οἱ φθόνοι των εἶναι πολλάκις νηπιώδεις καὶ λίαν μικρολόγοι· ἔνεκα τούτων καὶ αἱ ἐριδές των εἶναι ἀτελεύτητοι. Πλὴν ὅ,τι μᾶλλον ἐφέλκει τὴν προσοχὴν των καὶ ἐκδηλώνει τὰς ἠθικὰς αὐτῶν συγκινήσεις, εἶναι τὰ διηγήματα ἢ οἱ Ἀραβικοὶ καλούμενοι μῦθοι.

Πρέπει νὰ ἰδῆ τις, ὡς ἀναφέρει Ἄγγλος τις περιηγητὴς (London Magazine), τὰ τέχνα αὐτὰ τῆς ἐρήμου, ὅταν ἀκροάζονται ἱστορίαν τινὰ ἢ μῦθον εὐάρεστον εἰς αὐτά. Ὅτε μὲν ταραττονται, ὅτε δὲ ἡρεμοῦν· ἄλλοτε σπινθηροβολοῦν τὰ ὄμματα ἐπὶ τῶν ἡλιοκαυμένων αὐτῶν προσώπων· τώρα ἡ ὀργὴ διαδέχεται τὰ τρυφερὰ αἰσθήματα· μετ' ὀλίγον αἱ θορυβώδεις φωναὶ μετατρέπονται εἰς θρήνους· πρὸς στιγμὴν παύει καὶ πάλιν ἐπανερχεται ἡ ἀναπνοή· συμμερίζονται ἐν ἐνὶ λόγῳ πάσας τὰς συγκινήσεις τοῦ ἱστορουμένου ἥρωος, ὡς καὶ τὰς ἀνέσεις καὶ τὰ δεινά του. Τὸ διήγημα ἢ ὁ μῦθος εἶναι ἀληθὲς δράμα, εἰς τὸ ὅποῖον οἱ θεαταὶ εἶναι καὶ ὑποκριταί. Οἱ ποιηταὶ τῆς Εὐρώπης μ' ὅλα αὐτῶν τὰ μέσα, τὴν γοητείαν τῶν ὠραίων στίχων, τὴν μελωδίαν τῆς μουσικῆς καὶ τὴν μαγεῖαν τῶν σκηνογραφῶν, οὐδὲ πολλοστόν τι μόνιον διεγείρουν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν θεατῶν, ἐκ τῶν ἐντυπώσεων τὰς ὁποίας διεγείρει ὁ ἡμιάγριος ἐκεῖνος ἱστορικός, ἢ μυθολόγος εἰς τοὺς Βεδουίτους.

Ἀπειλεῖται ὁ ἥρωος τῆς ἱστορίας ἢ τοῦ μῦθου ὑπὸ ἐπικειμένου τινὸς κινδύνου; — Οἱ ἀκροαταὶ τότε φρυάττοντες ἀναφωνοῦν· la, la, la, istaghfer Allah! (ὄχι, ὄχι, ὄχι, ὄχι, ὁ Θεὸς νὰ τὸν λυτρώσῃ). Εὐρίσκεται ξιφήρης ἐν τῷ μέσῳ τῶν πολεμίων, κτυπῶν αὐτοὺς; — Ἐκεῖνοι ἀμέσως σύρουν τὰ ξιφῆ των ὡς νὰ ἤθελον νὰ δράμωσιν εἰς βοήθειάν του. Περιεπλέχθη εἰς τὰ δίκτυα τῆς προδοσίας; — Ῥωτιδόνουν μετὰ κατηφείας τὸ μέτοπον, κράζοντες ἀνάθεμα τοῦς προδότας! Κατεβλήθη ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν πολεμίων; — Βαθὺς τις στεναγμὸς ἐξέρχεται ἐκ τῶν στέρνων των μετὰ τὰς συνήθεις ὑπὲρ τῶν νεκρῶν εὐχάς· « εἶθε » νὰ γίνῃ ἴλεως πρὸς αὐτὸν ὁ Θεός, καὶ ν' ἀναπαύεται ἐν εἰρήνῃ ». Ἐπιστρέφει ἀπεναντίας νικητὴς καὶ τροπαιοῦχος; — Ὁ ἀὴρ τότε ἀντηχεῖ ἀπὸ τὰς θορυβώδεις ἀνευφημίας των· « ἄς ἦναι δεδοξασμένος » ὁ Σαβαώθ! »

Αἱ περιγραφαὶ τῶν ὠραιότητων τῆς φύσεως, καὶ προπάντων ἐκεῖνων τῆς ἀνοίξεως, ἀκροάζονται μετὰ τὰς ἐπανελημμένας φωνὰς taib, taib (καλῶς, καλῶς). Πλὴν οὐδὲν δύναται νὰ ἐξισώσῃ τὴν ἐκ τῶν βλεμμάτων των ἀκτινοβολοῦσαν ἡδονὴν, ὅταν ὁ μυθολόγος ἐξυψόνῃ μετ' ἐρωτικῆς συμπαθείας τὴν εἰκόνα ὠραίας τινος γυναικός. Ἀκροάζονται αὐτὸν μετ' ἄκρας σιωπῆς καὶ ἀνεσταλμένης ἀναπνοῆς· μόλις δὲ τελειώσῃ λέγων· « ἄς ἦναι δεδοξασμένος ὁ Θεός, ὅστις ἔπλασε » τὴν γυναῖκα, » ἐπαναλαμβάνουν ἅπαντες ἐν χορῶ μετὰ θαυμασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης τοὺς αὐτοὺς λόγους· « ἄς ἦναι δεδοξαμένος ὁ Θεός, ὅστις ἔπλασε » τὴν γυναῖκα. »

Τοιαῦται φράσεις καὶ ἄπειραι παροιμίαι χρησιμεύουν ὡς διαλείμματα ἀνέσεως εἰς τὸν μυθολόγον, δίδον-

τα καιρὸν εἰς αὐτὸν νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν διήγησίν του, χωρὶς νὰ βιάζῃ τὴν φαντασίαν ἢ τὴν μνήμην του. Οὕτω λ. γ. ἐνῶ ὁ Εὐρωπαῖος συνεχίζων τὸν λόγον του, ἤθελεν ἀπλῶς εἰπεῖ· « αὐτοὶ ἠκολούθησαν τὸν δρόμον των. Ὁ Ἄραβ ἀπεναντίας λέγει· « αὐτοὶ ἐπροχώρησαν, διερχόμενοι ὄρη, κοιλάδας, δάσση, πεδιάδας καλλιεργημένας, ἀνθηροὺς λειμῶνας » καὶ ξηρὰς ἐρήμους ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς μέχρι τῆς δύσεως τοῦ Ἡλίου. » Ἐνῶ δὲ τὰς φράσεις ταύτας προφέρει ἀτημελῶς καὶ σχεδὸν ἐν ἀγνοίᾳ του, ἐξακολουθεῖ νὰ συγκεντρῶνῃ τὴν προσοχὴν του ἐπὶ τῆς συνεχείας τοῦ μύθου, ἕως οὗ ἐξαντλούμεναι βαθμηδὸν αἱ δυνάμεις του, ἀναγκάζεται νὰ τελειώσῃ μὲ μεγίστην τῶν ἀκροατῶν του δυσαρέσκειαν.

Αἱ κοινωνικαὶ αὗται συναθροίσεις, εἰς τὰς ὁποίας ὁ Βεδουῖνος δαπανᾷ πολλὰς ὥρας ἐν καιρῷ ὁροσερᾶς νυκτός, νὰ ἀκροάζηται τοιαύτας ἱστορίας ἢ μύθους, καλοῦνται εἰς Ἀραβικὴν διάλεκτον Μουσαμερίτ, δηλ. « ὁμιλίαι εἰς ἐνσέληνον ἢ ἐναστέριον νύκτα. » Καθ' ὅσον δὲ εἶναι ποικίλαι καὶ θαυμασταί, κατὰ τοσοῦτο μᾶλλον ἠδύνουν καὶ ἐπιτυγχάνουν. Τὰ προτερήματα ταῦτα ἐξησφάλισαν τὴν ἐπιτυχίαν τῶν χιλιῶν καὶ μιᾶς νυκτός, αἵτινες ἦσαν τὸ ἐντρυφήμα τοῦ Πόπ καὶ τοῦ Βολταῖρ.

Ἡ μορφή τῆς κυβερνήσεως τῶν Βεδουίνων, ἢ μᾶλλον τὸ εἶδος τῶν σχέσεων ἐκάστης φυλῆς πρὸς τὸν ἄμεσον αὐτῆς ἀρχηγὸν καλούμενον Σεῖκ (Cheik), δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ δημοκρατικὴ. Ὁ Σεῖκ, ὅστις ἀπολαμβάνει ἀπλῶς παρὰ τῶν ἄλλων σεβασμὸν τινα προσωπικῆς ὑπεροχῆς, διεκπεραίονει μόνος τὰς μικρὰς ὑποθέσεις· πλὴν διὰ τὰς σημαντικὰς καὶ δυσκόλους συγκροτεῖ συμβούλιον ἐκ τῶν γεροντοτέρων τῆς

φυλῆς, μεθ' οὗ ἀποφασίζει κατὰ πλειοψηφίαν. Ἡ ἀρχηγία του εἶναι πρόσκαιρος, ἀλλὰ μεταχειρίζεται συνήθως βραδουργίας καὶ δῶρα, ὅπως παρατείνῃ αὐτὴν καὶ τὴν διακωνίση εἰς τὴν οἰκογένειάν του. Αἱ φυλαὶ, αἵτινες διατελοῦν συνεχῶς εἰς ἀλληλομαχίαν, καὶ τὰ μίση των καθίστανται κληρονομικὰ, δὲν εἶναι καὶ ἐντελῶς ἀνεξάρτητοι, διότι ὑπόκεινται μέχρι τινὸς εἰς τὰς κατὰ τόπους κεντρικὰς κυβερνήσεις.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ Β΄ ΠΡΟΣ ΑΓΑΘΟΚΛΕΑ,

(Ἰδ. Τεύχ. 5'.)

Μὴ εὐκαιρήσας, φίλε Ἀγαθόκλεις, ν' ἀσχοληθῶ, ὡς ἐν τῇ προλαβούσῃ μου σοὶ ἔγραφον, περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν μετὰ τὴν Ἐνωσιν διοικεῖται ἡ Ἐπικράτεια ἐν γένει καὶ ἡ Ἐπτάνησος ἰδίως, καὶ ἀναβάλλων εἰς ἑτέραν ἐπιστολὴν τὰς περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ἀντικειμένου κρίσεις μου, σοὶ διαβιβάζω ἐν τούτοις μετὰ τῆς παρούσης καὶ τὴν ἑτέραν ἐν τῷ Συμβουλίῳ τῆς Ἐπικρατείας ὑποβληθεῖσαν ἄλλοτε γνωμάτευσίν μου, ἀφορῶσαν τὸ Νομαρχιακὸν σύστημα, τὸ ὁποῖον ἤθελε τότε ἡ κυβέρνησις νὰ καταργήσῃ, καὶ ν' ἀντικαταστήσῃ διὰ τοῦ Διοικητικοῦ. Παραλείπω ὁμῶς καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ ἰδίου θέματος γενικὴν τοῦ Συμβουλίου ἐκθεσιν, συνταχθεῖσαν ὑπ' ἐμοῦ κατ' ἐντολὴν του, διότι ἐτυπώθη καὶ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως καὶ ὑπό τινος, ἂν καλῶς ἐνθυμοῦμαι, Ἐφημερίδος, καὶ

Σημ. Πρέπει καὶ εἰς τὸ Ζ'. Τεύχος νὰ ἀναγινώσκειται ὡς καὶ ἐνταῦθα ἢ λέξις Βεδουίνος.

δύνασαι ν' αναγνώσης αὐτήν, καὶ νὰ μορφώσης πληρ-
ρεςτέραν ἰδέαν περὶ ἀμφοτέρων τῶν συστημάτων,
τοῦ τε Νομαρχιακοῦ δηλ. καὶ τοῦ Διοικητικοῦ. Ἄλλ' ἂν
δὲν εὐκολυνθῆς νὰ τὴν εὐρῆς, εἰδοποίησόν με καὶ
θέλω σοὶ τὴν ἀποστείλει.

Ἴδου ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος γνωμάτευσίς μου.

ΠΡΟΣ ΤΟΝ Κ. ΠΡΟΕΔΡΟΝ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ
ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ.

ΓΝΩΜΑΤΕΥΣΙΣ ΤΟΥ ΥΠΟΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙ
ΔΙΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ
ΑΡΧΩΝ ΝΟΜΟΣΧΕΛΙΟΥ.

Ἡ Διοικητικὴ παντὸς κράτους διαίρεσις, πρῶτι-
στον καὶ κύριον προτίθεται σκοπὸν τὴν εὐχερεστέραν
τῶν κοινῶν ὑποθέσεων διεξαγωγὴν, καὶ τὴν ἐφ' ἀπά-
σης τῆς χώρας ἐνωτικὴν καὶ ὁμοιόμορφον τῆς κεν-
τρικῆς Ἀρχῆς ἐνέργειαν, ἐκ τῆς ὁποίας δύναται νὰ
προκύψῃ καὶ ἡ ἀπανταχοῦ ἀκριβῆς καὶ πιστὴ τῶν
νόμων ἐφαρμογὴ, καὶ ἡ πρὸς ἅπαντας τοὺς διοικου-
μένους ἴση καὶ ἀσφαλῆς αὐτῶν προστασία.

Ὁ ἐπιδιωκόμενος μέγας καὶ σωτήριος οὗτος σκο-
πὸς, καθιστᾷ τὸν προκείμενον διοργανισμὸν, οὐχὶ ἔρ-
γον αὐθαιρέτου θελήσεως, ἢ ἀπλῆς φαντασιοδοξίας,
ἀλλὰ μέτρον ἐμβριθοῦς σκέψεως, πρακτικῆς μελέτης
καὶ κοινῆς ὠφελείας.

Εἰς τὸ γενικὸν οὕτως εἰπεῖν διάγραμμα τῆς κοι-
νωνίας, ὁ νομοθέτης δὲν ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ μόνον ὑπ' ὄ-
ψιν τὴν μεγάλην ἢ μικρὰν τῶν ὀρίων αὐτῆς ἑκτασιν,
τὸν πληθυσμὸν ἐκάστης διαγραφομένης περιφερείας,
τὴν διανοητικὴν καὶ ἠθικὴν ἀνάπτυξιν τῶν διοικουμέ-
νων, καὶ τὰ ἀντίθετα ἢ ὁμοειδῆ αὐτῶν συμφέροντα, —
ἀλλ' ὀφείλει ταυτοχρόνως ν' ἀφορᾷ καὶ εἰς τὴν κα-
ταλληλότητα τοῦ σχεδίου, τὸν ἱεραρχικὸν σύνδεσμον
τῶν ὑπαλλήλων Ἀρχῶν μετὰ τοῦ κέντρου, τὴν τα-
χυτέραν καὶ εὐστοχωτέραν ἐκτέλεσιν τῶν νομοθετη-
μάτων, καὶ τὴν εὐχέρειαν τέλος τῆς ἐξευρέσεως τοῦ
ἀπαιτουμένου καὶ ἱκανοῦ προσωπικοῦ· ὀφείλει ἐν ἄλ-
λαις λέξεσι νὰ συμβιβάζῃ καὶ συναρμολογῇ τὸν δια-
τυπούμενον νόμον, μετὰ τὰς ἀνάγκας, τὸ πνεῦμα, τὰ
καλῶς ἐννοούμενα συμφέροντα καὶ τὴν προαγωγὴν
τῆς κοινωνίας, καὶ νὰ ὑποβάλλῃ πάντοτε τὰς ἰδέας
του εἰς τὰ πράγματα, καὶ οὐχὶ ταῦτα πρὸς ἐκείνας.

Ἐνεκα τούτου δὲν ἐξαρτᾶται καὶ παρ' αὐτοῦ μό-
νου ἡ εἰσαγωγή τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ συστήματος,
εἰμὴ εἰς ἀρτιγενεῖς ἴσως καὶ πρωτοπλάστους κοινω-
νίας, ὅτε τὰ πάντα εὐκόλως ἐνδίδουν καὶ ὑποβάλλον-
ται εἰς οἰανδήποτε δημιουργίαν. Ἄλλ' εἰς χώρας
ἤδη ἀποκαταστημένας διὰ στερεῶν θεσμοθεσιῶν, κι-
νουμένας ὑπὸ προσκτιθεισῶν ἐξέων καὶ ἐθίμων, καὶ
ἐμπνεομένας ὑπὸ αἰσθημάτων καὶ συμφερόντων ἀσφα-
λῶν καὶ ὠρισμένων, δὲν ἔγκειται εἰς τὴν θέλησιν τοῦ
νομοθέτου νὰ ἐφαρμώσῃ τὸ παρά τῆς μόντης διανοίας
του συλληφθὲν σχέδιον, καὶ νὰ παραβλέψῃ τῶν πραγ-
μάτων αὐτῶν τὴν κατάστασιν, καὶ τοῦ ἐπικρατοῦντος
πνεύματος τῆς ἐποχῆς του τὴν ἐπήρειαν.

Πολὺ δὲ μᾶλλον τὰ βήματά του ὀφείλουν νὰ ᾔναι
περισκεμμένα καὶ στερεὰ, ὅσάκις βούλεται ὁπωσδή-

ποτε να νεωτερίση, και εις σύστημα ἤδη πρὸ πολλῶν ἐτῶν παραδεδεγμένον και κανονίζον τὰς κοινωνικὰς και διοικητικὰς σχέσεις, να ἐπαναγάγη ἕτερον, ἄλλοτε ἐφηρμοσμένον και ἀποδεδοκιμασμένον.

Τὸ καταστρεπτικώτερον ὄπλον τῶν κοινωνικῶν συμφερόντων, και ὁ κινδυνωδέστερος ἐχθρὸς πάσης κυβερνήσεως, εἶναι τὸ πάθος τοῦ διηνεκοῦς νεωτερισμοῦ και τῆς συνεχοῦς τῶν νόμων μεταβολῆς, διότι ἐνῶ διαρρήγνυει ἀδιαιλίπτως τὰς μόλις ὑφαινομένας μεταξὺ τῶν πολιτῶν σχέσεις, και κωλύει πᾶσαν μονιμότητα, και πᾶσαν στερεὰν τῶν ἠθῶν μόρφωσιν, διαχέει συνάμα πανταχοῦ τὴν σύγχισιν και τὴν ἀταξίαν, και διατηρεῖ τὰ πνεύματα εις ἀδιάκοπον πυρετὸν και σάλον, ὅστις πολλακίς καταλήγει και εις συνεπείας λίαν δυσαρέστους.

Ἡ αἰωνιότης ἐγκεῖται ἐν γένει εις τὴν φύσιν τῶν νόμων· μόνη ἡ ἰδέα και ἡ πεποίθησις αὕτη παρέχει ζωὴν εις τὰς συναλλαγὰς, ἀναπτύσσει τῶν πολιτῶν τὴν τακτικὴν και ὠφέλιμον ἐνέργειαν, και θέτει τὴν σφραγίδα τῆς βεβαιότητος ἐπὶ τῶν ἀμοιβαίων δικαιωμάτων. Τούτων ἕνεκα και οἱ αὐτοκράτορες τῶν Ῥωμαίων, συνώδευον πάντοτε τοὺς νόμους των μετὸν ἐξῆς τύπον. « Quod ut perpetua observatione firmatur, legem hanc incisam aereis tabulis jussimus publicari. »

Ἐπαξ νόμος τις παραδέχεται, και ὡς ἐκ τῆς πολυετοῦς ἐφαρμογῆς και ἐνεργείας του δημιουργεῖ ἕξεις και συμφέροντα, μεταπλάττει ἰδέας, σχηματίζει πεποιθήσεις και ἐγκαθιδρύει τάξιν πραγμάτων, κινουσαν εὐρύθμως ὅλα τὰ ἐλατήρια τῆς κοινωνικῆς μηχανῆς, οὐδέποτε καταργεῖται ἢ ἀντικαθίσταται ὑπὸ ἑτέρου, και ἐξαιρέτως εις ἐποχὰς πάντῃ ἀκαταλλήλους,

ἄνευ ἀναποδράστου ἀνάγκης, ἢ λόγων ἀκαταμαχῆτων μεγαλητέρας γενικῆς ὠφελείας. In rebus novis constituendis, evidens esse debet utilitas, ut revelatur ab eo jure quod diu aequum visum est (I. 2. ff. de constitutionibus principum).

Προτάξαντες μετὰ συντομίας τὰς γενικὰς ταύτας ἀρχὰς, ἃς προβῶμεν ἤδη και εἰδικώτερον εις τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν θέματος. Πρόκειται να καταργηθῇ τὸ Νομαρχιακόν, και εις αὐτὸ ν' ἀντικατασταθῇ τὸ Διοικητικόν σύστημα. Ἴδιον λοιπὸν ἀμερολήπτου νοός και λογικῆς μεθέδου εἶναι να διερμηνεύσῃ κατὰ τὰς τεθείσας ἀρχὰς, και ἀνακαλύψῃ τὰ ἐλαττώματα και τὰ πλεονεκτήματα ἀμφοτέρων, ὅπως ἐκ τῆς ἀναλυτικῆς αὐτῆς ἀντιπαραθέσεως προκύψῃ ἡ ἀνάγκη ἢ ὄχι τοῦ νεωτερισμοῦ, και ἡ παραδοχὴ ἢ ἀποβολὴ ἑκατέρου τῶν συστημάτων.

Ἀπὸ τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐγκαθιδρύσεως τῆς βασιλείας, τρεῖς μέχρι τοῦδε μετεβλήθη τὸ διαιρετικόν τοῦ κράτους διάγραμμα. Διὰ τοῦ ἀπὸ 3)15 Ἀπριλίου 1833 νόμου, εἰσήχθη κατὰ πρῶτον τὸ Νομαρχιακόν σύστημα, και τὸ Κράτος διηρέθη εις δέκα Νομοὺς και τεσσαράκοντα δύο Ἐπαρχίας.

Μετὰ παρέλευσιν τριῶν ἐτῶν καταργεῖται τὸ σύστημα τοῦτο, και διὰ τοῦ ἀπὸ 20 Ἰουνίου 1836 νόμου, ἀντικαθίσταται ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ, διατηρεῖται ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἐπαρχιῶν τοῦ πρώτου, και διαιροῦνται οἱ δέκα Νομοὶ εις τριάκοντα Διοικήσεις.

Παρελθούσης μιᾶς ἐννεαετίας, παρέρχεται ὡς σκιά και τὸ διοικητικόν σύστημα, και διὰ τοῦ ἀπὸ 5 Δεκεμβρίου 1845 νόμου, εἰσάγεται ἐκ νέου τὸ Νομαρχιακόν, τὸ ὁποῖον πρόκειται ἤδη διὰ τοῦ ὑπὸ συζήτη-

σιν νομοσχεδίου νὰ ἐκλείψῃ καὶ νὰ ἰδρυθῇ πάλιν τὸ Διοικητικόν.

Ἐκαστος ὁμῶς εἰλικρινῶς ἐνδιαφερόμενος περὶ τῶν δημοσίων, καὶ σπουδαίως ἐκμελετῶν τὰ πράγματα, ὠθεῖται ἐξ ἀνάγκης καὶ δικαίως νὰ ἐρωτήσῃ τίνας οἱ σοβαροὶ καὶ ἰσχυροὶ, οἱ ἐπείγοντες καὶ κοινωφελεῖς λόγοι τῶν συνεχῶν καὶ ἀλλεπαλλήλων τούτων μεταβολῶν, καὶ ἰδίως τῆς κατ' ἐπανάληψιν τελευταίας; Εἶναι αὕτη ἐν ἀληθῆς βήμα προόδου, ἐν συνετὸν μέτρον σοφῆς πολιτικῆς, ἢ μᾶλλον μία κίνησις ἀπισθοδρομικῆ, καὶ ἐν ἄτοπον ἔργον λεηλοσμένου ὑπολογισμοῦ; Ἄς ἰδῶμεν.

Τὸ Ὑπουργεῖον διεβίβασε μὲν πρὸς τὸ Συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας τὸ ὑπὸ συζήτησιν νομοσχέδιον, ἀλλ' ἄνευ ἐγγράφου ἐκθέσεως, ἐξηγούσης τὰ αἴτια τῆς μεταβολῆς. Προσκληθὲν δὲ νὰ διαβιβάσῃ αὐτὴν πρὸς πλείονα διαφωτισμὸν καὶ εὐχερεστέραν τοῦ ζητήματος λύσιν, ἀπήντησεν ἀποφατικῶς. Ἐπομένως ὀφείλομεν ἐκόντες ἄκοντες νὰ ἐμβατεύσωμεν ἡμεῖς αὐτοὶ εἰς τὸν νοῦν τοῦ συλλαβόντος τὴν ἰδέαν τοῦ νεωτερισμοῦ, καὶ καθόσον ἔγκειται εἰς τὰς δυνάμεις μας, νὰ ἐξιχνιάσωμεν τὰ ὑπὲρ καὶ κατὰ ἀμφοτέρων τῶν συστημάτων.

Felix qui potuit verum cognoscere causas!

Καὶ πρῶτον ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτῶν.

Τὸ Νομαρχιακὸν σύστημα παραδεχθὲν ἅπαξ ὑπὸ τῶν μᾶλλον τῆς Ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης πεπολιτισμένων ἐθνῶν, οὐδεμίαν ποτὲ ὑπέστη μεταβολὴν, ἀλλ' ἐπεξεργάζεται, οὕτως εἰπεῖν, καὶ βασανίζεται διηνεκῶς κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν, διορθοῦνται τὰ ἐλαττώματά του, καὶ βαθμηδὸν τελειοποιούμενον, καθίσταται καὶ μᾶλλον παντὸς ἐτέρου σύμψυκτον πρὸς τὰς ἀνάγκ-

κας, τὸ ἐπικρατοῦν πνεῦμα, καὶ τὸν ἐπιδιωκόμενον παρὰ τῶν ἰδίων ἐθνῶν σκοπὸν.

Οἱ κυριώτεροι λόγοι καὶ συνάμα πρακτικώτεροι τῆς κατὰ προτίμησιν παραδοχῆς αὐτοῦ εἶναι οἱ ἑφεξῆς.

1^{ον}. Εἰς λίαν ἐκτεταμένας, ἢ ἀρτιγενεῖς καὶ ἀμορφώτους χώρας ἢ κεντρικὴ Ἀρχή, ὅσα καὶ ἂν ὑποτεθῇ δραστήριος καὶ περρωτισμένη, εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποκτήσῃ πλήρη καὶ ἀκριβῆ γνῶσιν τῶν λεπτομερειῶν ὅλων τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Τότε δὲ μόνον δύναται ν' ἀποκτήσῃ αὐτὴν, ὅταν συνεχέστερον τίθεται εἰς ἐπαφὴν καὶ μᾶλλον προσεγγίζει δι' ἱεραρχικῆς τινος τάξεως ὀργάνων πρὸς τοὺς διοικουμένους.

Τὸ πλεονέκτημα τοῦτο εἶναι ἴδιον τοῦ Νομαρχιακοῦ συστήματος, ἐνεκα τῆς διπλῆς ἐποπτείας τὴν ὁποῖαν ἐνασκεῖ διὰ τῶν Νομαρχῶν καὶ Ἐπαρχῶν, καὶ τῆς τῶν τελευταίων ἀμέσου καὶ διηνεκοῦς ἀναμίξεως ἐπὶ τῶν ἐλαχίστων πράξεων τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Τὸ προτεινόμενον ἤδη Διοικητικὸν σύστημα εἶναι ἀπεναντίας ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην λίαν πλημμυλές, ὡς ἐκ τῆς μονομεροῦς ἐπιτηρήσεως, καὶ τῆς ἐγκαταλείψεως πολλῶν Ἐπαρχιῶν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτῶν τύχην, διότι οὐδεμία εἰς ταύτας οὔτε προϊσταμένη, οὔτε ὑφισταμένη Ἀρχὴ ἐγκαθιδρύεται.

2^{ον}. Ἐτερον προτέρημα τοῦ Νομαρχιακοῦ ἐπὶ τοῦ Διοικητικοῦ συστήματος, εἶναι ἡ ἐφ' ὅλης τῆς Ἐπικρατείας μᾶλλον ὁμοιόμορφος καὶ ἐνωτικὴ ἐνέργεια, ἣτις προκύπτει ἐκ τοῦ ἱεραρχικοῦ αὐτοῦ χαρακτήρος, καὶ δύναται μόνη νὰ καθυποτάξῃ τὰ πάντα εἰς εὐρυθμίαν τινα καὶ κανονικότητα, τοσοῦτον ἀναγκαίως πρὸς τὴν καλὴν ἀστυνομίαν καὶ εὐταξίαν

πάσης κοινωνίας, καὶ ἰδίως τῆς Ἑλληνικῆς πλημμυριζούσης ἀπὸ ζῶν καὶ ἐκρυθμίας. Ἡ ἐπενέργεια αὐτῆ καθιστῶσα τὸν βίον μᾶλλον ἀνετον καὶ εἰρηνικόν, συντελεῖ καὶ πρὸς τὴν μόρφωσιν ἡμερωτέρων ἡθῶν, καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπιτοπίου βιομηχανίας.

3ον. Πλεονέκτημα ὡσαύτως πολύτιμον κατέχει τὸ Νομαρχιακόν, διὰ τὰς πλείονας ἐγγυήσεις, τὰς ὁποίας χορηγεῖ πρὸς τοὺς διοικουμένους, ἕνεκα τοῦ διπλοῦ βαθμοῦ τῆς δικαιοδοσίας του, διὰ τοῦ ὁποίου πολλὰ μικρὰ διενέξεις εὐκολώτερον καὶ ταχύτερον ἐκπερατοῦνται, αἱ Ἀρχαὶ ἀμοιβαίως ἐξελέγχονται, καὶ ἡ κεντρικὴ ἐξουσία ἀπαλλάττεται ἀπὸ τινος μικρολόγου ἀσχολίας, αἵτινες διὰ τοῦ Διοικητικοῦ συστήματος ἤθελον συνεχῶς τὴν παρενοχλεῖ, καὶ τὴν ἀποτρέπει ἀπὸ ὑψηλότερα καὶ γενικώτερα καθήκοντα.

4ον. Εἰς Κράτη ἀρτισύστατα, διαταραττόμενα ἐκ διαλειμμάτων ὑπὸ σφοδρῶν καὶ πολλάκις δυσοικονομῆτων παθῶν, ἔχοντα ἀνάγκην ἰσχυρᾶς καὶ ἀμερολήπτου κυβερνήσεως πρὸς καταστολὴν τῶν παρεκτροπῶν, καὶ σοφὴν ἐνταύτῳ διεύθυνσιν τῶν δημοσίων, τὸ Διοικητικόν σύστημα οὐδεμίαν ἢ ἀσήμαντον ἐπικουρίαν δύναται νὰ προσφέρῃ πρὸς ἐπίτευξιν σκοποῦ τοσοῦτω ἀναγκαίου καὶ κοινωφελεστάτου, διότι στερεῖται διαμέσων ἢ δευτοροταγῶν ὀργάνων, καὶ ἐπομένως ἀναγκάζεται μόνος ὁ Διοικητὴς ν' ἀναμιγνύηται ἀδιαλείπτως καὶ ἀπ' εὐθείας εἰς τὰ μικρὰ καὶ ποταπὰ τῶν ἰδιωτῶν πάθη· ἡ δὲ ἀνάμιξις αὕτη τοῦ ἀφαιρεῖ καὶ τὸν γενικὸν χαρακτήρα, τὸν ὁποῖον ὀφείλει νὰ κατέχη πᾶσα Ἐξουσία, καὶ τὴν γοητείαν ἐκείνην, ἣτις μεγάλως συντελεῖ πρὸς τὸν σεβασμὸν τῶν Ἀρχῶν καὶ τὴν πρὸς τοὺς νόμους εὐπειθειαν, καὶ τὴν πεποι-

θησιν τέλος, ἣν καθήκον ἔχει νὰ ἐμπνέῃ πρὸς τοὺς διοικουμένους περὶ τῆς ἀπαθοῦς καὶ ὀρθῆς διανομῆς τῆς δικαιοσύνης, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν προπάντων ἔγκειται ἡ ἀληθῆς τῶν κυβερνήσεων ἰσχὺς.

Τὰ ἐλαττώματα ταῦτα εἶναι ἀλλότρια τοῦ Νομαρχιακοῦ συστήματος, ἕνεκα τῆς διπλῆς αὐτοῦ ἐποπτείας, καὶ τῆς ἱκανῆς ἀποστάσεως εἰς ἣν ὁ Νομάρχης διατελεῖ ἐκ τῶν ἰδιωτικῶν διαπληκτισμῶν.

5ον. Ἐκ τῶν μᾶλλον σπουδαίων καὶ σημαντικῶν ἀντικειμένων παρίσταται καὶ τὸ προσωπικόν ζήτημα, διότι εἰς τὴν ἐνεστώσαν ἠθικὴν καὶ διανοητικὴν τοῦ ἔθνους κατάστασιν, δυσκολωτάτη ἵνα μὴν εἴπωμεν ἀδύνατος εἶναι ἡ ἐξεύρεσις ἀνδρῶν ἱκανῶν, εἰδικῶν καὶ ἐμπείρων, ὅπως καθέξωσι τὰς διοικητικὰς ἐδρας, καὶ διεξαγάγωσιν ἐπαξίως τὰ ἐπίζηλα καὶ σοβαρὰ αὐτῶν καθήκοντα, ὡς ἀπαιτεῖ τὸ συμφέρον τῶν διοικουμένων, αἱ ἀνάγκαι τοῦ ἔθνους, καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια τοῦ θρόνου, ἐνῶ εὐχερέστερον τὰ πάντα ἐπιτυγχάνονται διὰ τοῦ Νομαρχιακοῦ, ἀπαιτοῦντος ἥττονα ἀριθμὸν ὁμοιοβάθμων προσώπων.

6ον. Ἴσως ὁ μᾶλλον πολύπλοκος τοῦ τελευταίου τούτου συστήματος μηχανισμὸς, δύναται νὰ φανῇ καὶ μᾶλλον δαπανηρὸς, ἀλλ' ὑπολογιζομένων ἀκριβῶς καὶ ἀμερολήπτως τῶν ἀνιγκαίων ἐξόδων ἀμφοτέρων τῶν συστημάτων, τὰ ἐξαγόμενα εἶναι σχεδὸν ἰσόβροπα, καὶ αἱ οἰκονομικαὶ τοῦ κράτους περιστάσεις, οὐδεμίαν ἐπὶ τὰ κρείττω σημαντικὴν μετοβολὴν λαμβάνουν ἐκ τῆς παραδοχῆς τοῦ ἑνὸς ἢ τοῦ ἑτέρου. Ἡ παρὰ τοῦ Νομαρχιακοῦ ἀπαιτούμενη δαπάνη ὑπολογίζεται ὡς ἔγγιστα εἰς 460,000 δραχμῶν, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς Ἑπτανήσου· ἡ δὲ τοῦ προτεινομένου Διοικητικοῦ εἰς 440,680. Ἀλλ' ἡ μικρὰ

προκύπτουσα ἐξοικονόμησις, οὐδόλως ἀρκεῖ ν' ἀντισταθμίση τὰ μεγάλα αὐτοῦ ἐλαττώματα.

7ον. Τὸ τελευταῖον τοῦτο τέλος σύστημα, καί τοι φίνεται ὅτι τείνει πρὸς τὴν ἀποκέντρωσιν, οὐδαμῶς ἴσως ἀναγκαίαν ἐν τῇ ἐνεστώσῃ ἐποχῇ, εἶναι ἀπεναντίας μᾶλλον συγκεντρωτικὸν ὡς πρὸς τὴν Ἄνωτάτην Ἀρχὴν, καὶ τὸ χεῖριστον πάντων καὶ ὡς πρὸς τοὺς Διοικητάς, διότι καθιστᾷ αὐτοὺς ἐντὸς τῆς περιφερείας των τόσους Σατράπας, κινουμένους ἴσως καὶ πολλάκις ὑπὸ ἐτέρων ἐλατηρίων, καὶ ἰδίως ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων ἰσχυρῶν, τῶν ὁποίων ἤθελον εἶσθαι τὰ ὑποκλινῆ καὶ τυφλὰ ὄργανα.

Ὁ Νομάρχης ἀπεναντίας ἰστάμενος εἰς ὑψηλοτέραν περιωπὴν, δύναται καὶ ἐπιτυχέστερον νὰ παλαίση μὲ τὰς τοπικὰς ἐπιρροάς, καὶ νὰ περιστείλῃ τὰς ἀδίκους ἀτομικὰς ἀξιώσεις. Ἄλλως δὲ ὁ Διοικητὴς οὐδεμίαν ἔχων παρὰ τῶν Ἐπαρχιῶν ἐπιτήρησιν ἢ ἔλεγχον, ἤθελε μένει εἰς αὐτὸν καὶ ἀνοικτὸν τὸ στάδιον τῶν καταχρήσεων καὶ αὐθαιρεσιῶν. Τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ συγκεντρισμοῦ ἐνῶ δὲν χορηγεῖ πρὸς τὴν κυβέρνησιν μεγαλητέραν ἰσχύον, τείνει ἐκ τοῦ ἐναντίου πρὸς τὴν ἐλάττωσιν τῆς ἰσχύος τῆς, ἥτις μεταβαίνει πρὸς ὀλίγους ἰδιώτας καὶ καθιστᾷ οὕτω δυσθεράπευτα τὰ παράπονα τῶν πολλῶν, αἵτινες οὐδεμίαν ἐτέραν προσφυγὴν ἤθελον ἔχει κατὰ τῶν παρανομιῶν καὶ τῶν καταπιέσεων, εἰμὴ τὴν τοῦ ἀπομεμακρυσμένου κέντρου.

Ἐὰν ἡ διανοητικὴ καὶ ἐθνικὴ ἀνατροφή τῆς κοινωνίας ἐν γένει ὑπῆρχεν ἀρκούντως ἀνεπτυγμένη, καὶ τὰ πολιτικὰ ἤθη δεόντως μεμορφωμένα· ἐὰν αἱ καλῶς νοούμεναι δημοτικαὶ ἐλευθερίαι ἦσαν ἐνσάρκωσις καὶ πνεῦμα εἰς τὰ πλῆθη, καὶ οὐχὶ τύπος καὶ γράμμα

ἐπὶ τοῦ χάρτου· ἐὰν τέλος οἱ δῆμοι εἶχον τὴν ἰκανότητα καὶ τὴν ἐξὶν τῆς καλῆς αὐτῶν διοικήσεως, καὶ ἰδίως τῆς συνετῆς καὶ συνεχοῦς χρήσεως τῶν ἰδίων πόρων, καὶ ἠδύναντο ν' ἀνεχθῶσι περισσοτέραν δόσιν ἀνεξαρτησίας, καὶ εὐρυτέραν, ἀλλ' ἐσκεμμένην καὶ φρόνιμον ἐνέργειαν, ἀνευ τινὸς κινδύνου ἀταξίας, ἢ κοινωνικῆς ἀποσυνθέσεως, τότε ἴσως ἠδύνατο νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ προκειμένη, ἢ ἑτέρα μεταβολή.

Ἄλλως εἰς κατάστασιν πραγμάτων ὁποία ἡ ἐνεστώσα, καὶ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν τὰ πνεύματα διάκεινται εἰσέτι τεταραγμένα ὑπὸ τῆς προσφάτου τρικυμίας, καὶ ἀμφιταλαντεύονται ὡς πρὸς τὴν ὀριστικὴν αὐτῶν τύχην, ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος νεωτερισμὸς ἤθελεν εἶσθαι σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ μέτρον ἀντιπολιτικόν, καὶ πρόξενον ἴσως ἐτέρων κλονισμῶν. Δύναται ἐν τοῦτοις τὸ ἤδη ἐν ἰσχύϊ σύστημα νὰ ἐπισύρῃ συντονωτέραν τὴν προσοχὴν καὶ μεγαλητέρον τὸ ἐνδιαφέρον, ὡς πρὸς τὸν ὅσον ἐνεσσι τελειότερον αὐτοῦ διοργανισμόν, καὶ πρὸ πάντων ὡς πρὸς τὴν ἀκριβῆ αὐτοῦ ἐφαρμογὴν καὶ τὸν σχηματισμὸν τοῦ καταλλήλου προσωπικοῦ. Καὶ ταῦτα μὲν καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἀρχὴν τοῦ νομοσχεδίου.

Ἄς εἴπωμεν ἤδη ἐκ περισσοῦ δύο λέξεις καὶ περὶ τινῶν αὐτοῦ διατάξεων.

Τὸ τέταρτον ἄρθρον διαιρεῖ τὰς 29 Διοικήσεις εἰς τρεῖς τάξεις καὶ αὐτὰς μὲν τάξεως εἶναι ὀκτώ — ἑξ — καὶ γὰρ δεκαπέντε. Ἄλλ' ἂν ἦτο καὶ δεκτὴ τοιαύτη διαίρεσις, εἶναι ἀδῆλον ἐπὶ τίνων λόγων καὶ τίνος βάτεως ἐστηρίχθη, διότι ἀφ' ὅσον φαίνεται, οὔτε ἡ ἑκτασις τῶν περιφερειῶν, οὔτε ὁ πληθυσμὸς, οὔτε ἡ θέσις ἢ οἱ πόροι καὶ τὸ ἱστορικὸν ὄνομα ὑπηγόρευσαν αὐτήν.